

[דף סיכום בחינה](#)

מזהה בחינה: 001000276706 מזהה סטודנט: 183401

שם קורס: דיני משפחה

מספר שאלה	ניקוד מירבי	ציון
1	35.00	35.00
2	65.00	65.00

0

ציון בחינה סופי : 99.00

הבחינה הבדוקה בעמודים הבאים

*** לתשומת לבך, במידה וההערות מופיעות ב "ג'יבריש" יש להוריד את הקובץ למחשב ולפתוח ב - reader acrobat ***

אוניברסיטת בר-אילן
הפקולטה למשפטים
התשפ"ד, סמסטר א', מועד א'
מס' קורס: 99-212-02

מבחן בדיני משפחה
מרצה: פרופ' רות הלפרין-קדרי

הנחיות

הבחינה מתקיימת במתכונת של **חומר סגור**.

משך הבחינה שעתיים.

שימו לב, לנוחותכם/ן, טופס הבחינה מצורף גם כנספח על מנת שתוכלו לראותו בצד הבחינה בעת כתיבת התשובות.

כתבו בקיצור ובתמציתיות, תוך הפנייה לאסמכתאות הרלבנטיות.

הביעו עמדתכם/ן העצמאית בכל מקום בו המצב המשפטי אינו חד משמעי ובמיוחד בשאלות בהן הנכם/ן מתבקשים/ות במפורש לחוות דעתכם/ן.

אנא שימו לב למגבלת המילים.

האפשרות לכתוב את הבחינה בכתב יד ולסרוק אותה מיועדת רק למי שניתן לו/ה אישור מראש ונבחן מהקמפוס בלבד.

בהצלחה!

בכדי שהדירה תיחשב יום אחד של בני הזוג, יצטרכו להתבסס מספר דברים. היותם ידועים בציבור, תוך החלה של הלכת השיתוף על תנאיה. אך כמו כן תצטרך להוכיח מלניה כי אותו "נכס חיצוני" שקיבל דונלד הינו כחלק מהלכת השיתוף, ולצורך כך נדרשת כוונה סובייקטיבית של בני הזוג. ✓
נעמוד על כל תנאי בנפרד כעת ונבין מה מצב הדירה, לאחר מכן, נציע לדונלד מה עליו לעשות בכדי להבטיח את דירתו.

1. ידועים בציבור

עם הזמן הפסיקה צמצמה המרחק בין ידב"ץ לנשואים, לדוגמה **בפס"ד לינדורן**, "בן זוג" לצורך הפקנ"ז = גם ידב"ץ. נציין גם כי ידב"ץ זה לא סטטוס אלא עובדה, כלומר אין הדבר משפיע על המעמד האישי שלהם כעת נעמוד על הדרישות:

משק בית משותף - נראה כי ניהול משק בית משותף בהתחלה בביתם בדירת חדר שכורה ולאחר מכן בדירה ברמת גן שניתנה במתנה. לאחר מכן גרו במקומות נפרדים ושמרו על קשר זוגי. חשוב לציין כי **בפס"ד 3497/09** נאמר במפורש כי לגור ביחד באותה דירה זה לא דרישה בלעדית. יתר על כן, הייתה להם נטייה בעבר להעביר כספים לחשבון בנק משותף לניהול משק הבית. לכן אני נוטה לראות בהם כמנהלים משק בית משותף על אף שעברו להתגורר בנפרד בתקופה מאוחרת של הזוגיות.

חיי משפחה / אישות - העניין הוא יותר סובייקטיבי, ניתן לראות כי הם קיימו חיי אישות ביחד וחיו כבני זוג, אך לא הקימו משפחה ולא ביססו את הדבר מעבר לכך. חשוב לציין שהבאת ילדים אינה דרישה קריטית, על אף שהיא מכריעה בהינתן וכן. לכן לא ברור האם יש פה חיי אישות ברורים או לא, אך לצורך הדיון, ולאור העובדה שאימה של דונלד בחרה להביא לו דירה לאור הזוגיות החדשה, אניח כי הם אכן מקיימים חיי משפחה.

דרישת הזמן - לפי **פס"ד סיגל-ביטון**, אין הדרישה קריטית, בכל זאת הם כן שנים ביחד ולכן אלמנט זה לא אמור להשפיע על המצב שלהם. ✓

חיים אינטימים - זאת דרישה בלעדית אין לפי **פס"ד פיינטיים**, וכן מספיק פוטנציאל. הם זוג ולכן תנאי זה מתקיים.

נחתום את הדיון על האם הם ידועים בציבור בדעתה של וילנר **בפס"ד 5096/21**, ידב"ץ זה זוג שהחליט להחיל על עצמו את ההתחייבויות המשפטיות הכרוכות בנישואין מבלי להחיל על עצמו את מוסד הנישואין עצמו. במקרה דנן לא נראה כי קיבלנו פרטים על מדוע אינם מתחתנים, הם זוג צעיר בלימודים שרק התחיל לעבוד ואכן מתכננים את עתידם, גרו בדירה ביחד, ושמרתי קשר מרחוק. מצד שני יש להם עדיין חשבונות בנק נפרדים מעבר לניהול משק הבית, לכן תנאי זה אינו מוביל אותי למסקנה חד משמעית. לצורך המשך הדיון ובכדי לעזור לאמו של דונלד להסיק מסקנה ברורה על הדירה, נניח כי הם ידועים בציבור.

2. הלכת השיתוף

על זוגות ידב"ץ חלה הלכת השיתוף, חזקה אשר מחילה שיתוף בנכסים מרגע שנהיו ידועים בציבור מכוח הסכמי והדין הכללי, בניגוד לנשואים שעליהם זה חלה מכוח נורמטיבי של שוויון וערכים. נציין שלאור **פס"ד 2478/14**, רמת ההוכחה של ידב"ץ לצורך החלת הלכת השיתוף גבוהה בהרבה משל נשואים לפני 1974, וכן צריך להתחשב גם במניעים שלהם לא להתחתן.

בכדי להסיק כי הלכת השיתוף מתקיימת, **פעם נדרש היה להוכיח אורח חיים תקין ומאמץ משותף**, נראה שהם עם אורח חיים תקין, חיים ביחד, מתכננים את עתידם ותומכים אחד בשנייה, וכן במאמץ משותף בכדי לצלוח את הלימודים, ומנהלים אף חשבון בנק משותף כדי לשלם את התשלומים של הדירה. יתר על כן, נראה כי אף מלניה שילמה את כספי השיפוץ, וזה מאמץ משותף כהוגן. ✓

על אף ניהול חשבונות בנק פרטיים, חשוב לציין כי **בפס"ד ההון האנושי**, ריבלין הפחית את הדרישה לחיים תחת קורת גג אחת ללא קרע (חשוב לציין, שקורת גג אחת לא רלוונטי לאור הדיון לעיל). תנאי זה כמובן מתקיים, הם חיים ומתכננים את עתידם ללא קרע ועל פניו מערכת יחסים בריאה.

הלכת השיתוף חלה, **כעת צריך להבין האם היא חלה על אותו נכס חיצוני**, הדירה, הדירה היא נכס חיצוני מאחר וניתנה במתנה לאחד בני הזוג, בכדי להוכיח הלכת השיתוף על נכס חיצוני רמת ההוכחה היא אף גבוהה יותר, לכן ההוכחה ככלל בשילוב העובדה שהם ידב"ץ והעובדה שזה נכס חיצוני היא גבוהה ביותר.

ראשית, נציין כי העובדה שהנכס רשום על שמו לא רלוונטי לעניינו (**טווינקו**). בכדי להוכיח את הלכת השיתוף על נכס חיצוני, צריך להוכיח סוג של הסכם מכללא של שיתוף על אותו נכס (**מצא, בבריל**). במקרה הנדון יכולה מלניה לטעון שהיא מימנה את השיפוץ על הדירה, העובדה שדונלד נתן לה לעשות זאת ולא השתתף בשיפוץ מראה כי הוא בתפיסתו הסובייקטיבית רוצה להחיל שיתוף על הדירה הנל. יתר על כן טען כי **פס"ד 8214/07** מחיל את הלכת השיתוף על דירת מגורים של בני הזוג כמעט באופן מוחלט, כך שזו חזקה שקשה מאוד לסתורה. אך במקרה דנן הם גרו שם מעט מאוד, וספק אם המגורים הקצרים שם של כשנתיים מספיקים כדי לבסס שיתוף בנכס חיצוני. האירוע המשפיע ביותר פה זה מימון השיפוץ על ידי מלניה. אמנם, יכול לטעון דונלד שהיא מרוויחה ועתידה להרוויח יותר כסף ממנו בשל היותה רופאה לעתיד, ולכן התשלום לשיפוץ לא מראה על שיתוף באותו נכס אלא על מאמץ משותף כללי, וכן יכול אף להוות בכלל תשלום על העובדה שהיא גרה שם בחינם ולא משלמת שכר דירה.

אציין גם שאם ייפרדו אז גם חל **פס"ד של ריבלין ההון האנושי**, פס"ד זה יכול להשפיע על חלוקת הדירה אצל בית המשפט, זאת מאחר וההון האנושי של מלניה גבוה בהרבה משל דונלד, וניתן להניח כי הוא השקיע יותר במשק הבית כאשר גרו ביחד (מלניה יכולה לסתור את זה ולהגיד שהיא גרה לבד והייתה בסדר גמור). אך לא הייתי מסתמך על נתון זה.

נציין כי בהנחה וחל השיתוף אין להקיש מס(2) ולכן זה יהיה 50-50 (**פס"ד 1938/23**)

1. יש להחזיר את הכסף למלניה על השיפוץ ולהתייחס לכך כהלוואה לצורך שיפוץ, עצם העובדה שהיא השקיעה כסף בשיפוץ הוביל אותה למעמד חזק בנוגע לדירה, ולהוכחה כי חל שיתוף.

2. לא ברור אם אפשר להתנות על מעמד של ידועים בציבור ולכן אין זה פתרון (בר-נהור)

3. לכן הייתי ממליץ לבצע הסכם ממון, לפי ס' 2 לחוק יחסי ממון, ידועים בציבור לא נדרשים ללכת לבית משפט לאשר את ההסכם, ולכן הסכם זה יכול לבסס בצורה מפורשת את מעמד הדירה של דונלד בלבד.

4. על דונלד להבהיר למלניה שהדירה היא שלו בלבד, כך הוא יכול לבסס את כוונתו וכוונתה הסובייקטיבית בנוגע לדירה ולסתור את החזקה של הלכת השיתוף וכן גם את השיתוף בנכס החיצוני.

5. דונלד יכול לדרוש שכר דירה על הדירה, הדבר יבסס את בעלותו בדירה בצורה מובהקת ויבהיר כי אין בכוונתו לשתף את הבעלות בדירה זו.

נראה שיש דרכים לבסס מעמדה של הדירה.

דונלד ומלניה הינם נשואים כדמו"י ולכן חל עליהם ס'1 לחוק-שיפוט. זאת מאחר והם נשואים, הם יהודים, בישראל והינם אזרחים במדינה, וכן חל הדין הדתי על הגירושין שלהם לאור ס'2 לחוק-שיפוט. לאור סימן 47 ו-51 לדבר המלך יש סמכות לבית הדין הרבני לדון במעמד אישי. נציין כי חייב דונלד להגיש בקשה ליישוב סכסוך לפני הגט, ואז בסמכותו יהיה להגיש תביעה ראשון לאיזו ערכאה שיבחר, גם לאור החוק ליישוב סכסוך וגם לאור פרשת ה-15 דקות, כך שהראשון בזמן מכריע.

הדין בנושא הגט עצמו יהיה נדון בבית המשפט הרבני כך או כך, ביכולתו של דונלד לכרוך לשם את שאר הנושאים שקשורים לגירושין לפי ס'3 לחוק-שיפוט. לא הייתי ממליץ לו לעשות כן, מאחר והוא הצד החלש במערכת היחסים, ואילו בית הדין נוטה להסתכל על האבא כחזק במערכת יחסים, לכן בענייני מזונות אישה, ילדים ואף משמורת הוא עלול להיפגע. נעמוד על הכריכה בכל אופן.

הגירושין עצמם - לאור האמור לעיל (ס'1+2), דין הגט הוא דין דתי בסמכותו הייחודית של בי"ד, וכן אין בית המשפט מתערב בנושא מהותי של גירושין כלל (רפאלי), על אף דעתו החולקת של חשין בפסיקה.

נציין להבהרת הדין למטה, לכאורה, הדין שחל על בי"ד ובית המשפט זה אותו דין, זאת גם לאחר פרשת לב, מיכל דוד ובבלי, אשר יישמו את תזת האחידות בסדר הדין ובתפיסה המהותית, אך בקצה, הם מחילים את החוקים ואת הערכים בצורה שונה ובהתאם לתפיסת עולמם. לכן יש אינטרס ממשי לכל צד לדון בערכאה מסוימת.

הכריכות

ראשית, נציין כי בהנחה ודונלד ירצה לכרוך יצטרך לעמוד במבחני **פייג פלמן**:

1. **התביעת גירושין כנה** - כלומר, צריכה להיות עילת גירושין (תורג'מן), במקרה דנן נראה כי רק יחסיהם התדרדרו ולכן לא ברור אם יש עילת גירושין דתית ואם התביעה תהיה כנה.

2. **הכריכה צריכה להיות כדן** - כלומר, צריכה להיות באופן מפורש ולחיסול יעיל של המערכת יחסים (גולדמן), כמו כן לפי הנדרש על ידי בית הדין, לכן יכול לכרוך משמורת, מזונות, רכוש וכדומה.

3. **הכריכה כנה** - הכריכה לא צריכה לבוא ממניע אינטרסנטי אלא מרצון שבית הדין ידון בעניין, לכן לא יוכל דונלד לדוגמה לכרוך את העניינים שבאים לטובתו ואילו דברים שלרעתו לא לכרוך, כי זה פיצול ערכאות ואין זה כן (תורג'מן). לא יוכל לסרב לציית לבי"ד (סרבנותגט).

חל פה מירוץ סמכויות, במידה וגם תגיש מלניה תביעה לבית המשפט האזרחי (כדין, כמובן, לאחר התקופה שיש לו זכות ידומה לאור בקשת יישוב סכסוך), אז חל עקרון הכיבוד ההדדי, והערכאה שתכריע ראשונה בנושא הסמכות היא זו שתקבע (פייג).

1. **משמורת פיזית** - העניין נכרך אוטומטי (**שרעבי**) לכן עניין זה ידון בבית הדין הרבני. חשוב לציין כי חל הדין האזרחי, לפי חוק הכשרות והאפוסטרופסות וכן עקרון טובת הילד כי זה חוק טריטוריאלי.

דונלד רוצה משמורת משותפת, לפי ס'24 יכולים בני הזוג להגיע להסכם בנוגע למשמורת, אם לא אז בית המשפט קובע **לאור ס'25**. חשוב לציין שהעקרון שחל זה **עקרון טובת הילד**, אך עומדת לרשות האמא חזקת הגיל הרך, כך שהילדה בת ה-5 צריכה להיות במשמורת של האמא, ובהתאמה עקרון טובת הילד תשים את האח גם איתה ולכן האמא צריכה לקבל משמורת. אך במקרה דנן ייטען דונלד כי ראשית החזקה הזו כבר יותר חלשה בשל וועדת שניט, ועקרון טובת הילד מצביע דווקא על כך שהוא יגדל אותם מאחר והוא יותר פנוי והקריב את חייו לטובת הילדים וטיפל בהם ללא הפסקה, בעוד מלניה רופאה עסוקה שעובדת ללא הפסקה. חשוב לציין כי במקרה זה, יכול להיות ששווה לו להגיש את המשמורת הפיזית לפני התביעת גירושין כדי שהעניין לא יכרך לבי"ד מאחר ונוטים לראות בבי"ד את האמא כמגדלת את הילדים.

כמו כן חשוב לציין כי עניין החינוך לא נכרך אוטומטית למשמורת הפיזית, וכן גם לא ברור אם ניתן לכרוך אותו כלל לבית הדין (עליזה ופלורסהיים), לכן אם ירצה לכרוך, בית המשפט יצטרך לדון האם הכריכה תקינה. עניין החינוך במקרה דנן מתבטא בהאם הילד הולך לגן או נשאר ללימודים בבית, ככה"נ לאחר שיפרדו ירצה דונלד לשלוח אותם לגן כי זו משמורת משותפת.

2. **מזונות ילדים** - מזונות ילדים לא ניתן לכרוך פרט להשבת הוצאות בלבד (7628/17), הנדל במיעוט סבור שכן אפשר, אך דעתו לא התקבלה. לכן כריכה כזו לא תהיה כדן ולא תקבל, הדבר יידון בבית משפט אזרחי. הדין שחל על מזונות ילדים הינו דין דתי, בהנחה והשמורת תהיה משותפת תחול הלכת 919/15, כך שעד גיל 6 (כלומר לילדה), חלה חובה על האבא לשלם צרכים הכרחיים בלבד, אך בשל דין צדקה האמא צריכה להשתתף, במקרה כזה נראה שלאור דין צדקה האמא תצטרך להשתתף. ולאחר מכן זה שווה בשווה כאשר המשמורת משותפת. חשוב לציין שבבערכאות הנמוכות עשו היקש גם למקרים שהמשמורת לא משותפת לחלוטין כך שהמזונות הם יחסיים למשמורת.

3. **מזונות אישה** - מזונות אישה ניתנות לכריכה גם לבית הדין, אך המזונות הן חד סטריים כלומר מהגבר לאישה בלבד. גם במקרה זה לא ממליץ לדונלד לכרוך את הנושא לבי"ד. אם הנושא יגיע לבית משפט אזרחי, סביר להניח שהוא ייתחשב בפערי השכר ובמצב שבין בני הזוג ולא יפסוק מזונות אישה גבוהים לדונלד, זאת על אף שהדין הדתי הוא זה שחל, זאת מאחר ובית המשפט האזרחי, נוטה להחיל גם ערכים של שוויון בין בני זוג. כמו כן גם עומדת לרשות דונלד הגנת הקיזוז, בשל פערי שכר ולכן לא סביר שישלם סכום גבוה אם בכלל.

*חשוב לציין כי אסור לו לפצל ערכאות, כי אז הכריכה לא כנה (תורג'מן), לכן המלצתי היא לא לכרוך כלום ולהגיש את כל התביעות לבית המשפט האזרחי בהתאמה לפירוט של כל נושא בנפרד.

4. רכוש - ניתן לכרוך רכוש לבית הדין, לאור ס'3 ולאור סימן המלך. הדין שחל הוא דין אזרחי, מאחר ואין הסכם ממון לפי ס'2, החוק שיוכל זה, חוק יחסי ממון הוא חוק טריטוריאלי שחל על זוגות נשואים לאחר 1974, השנה היא 2024 ולכן זה הוא החוק שחל. חשוב לציין כדי לכרוך את הרכוש יצטרך לפרט את כל הרכוש שיש לו, בכדי שהכריכה תהיה כנה (**אנלפבית**), אך גם פה לא הייתי ממליץ לכרוך את ענייני הרכוש בשל תפיסת עולמם של בתי הדין.

נדון כעת בענייני הרכוש ואיזון המשאבים של בני הזוג:

ככלל לאור ס'5, איזון המשאבים יהיה 50-50 בכל הנוגע לנכסים שצברו במהלך הנישואין.

א. מזונות אזרחיים ומשקמים - דונלד יטען כי מלניה ביקשה ממנו להישאר בבית לטפל בילדים ולכן לא עבד במשך שנים רבות, בפס"ד מזונות אזרחיים, **ברק אמר כי יש מזונות אזרחיים מכוח הסכם**, שלא להשאיר את הזוג זוג לגווע ברעב, הוא הסתייג ואמר כי הוא לא בטוח שזה חל על נישואין כדמו"י, וכן גם לא ברורה השאלה אם זה חל מהאישה לגבר. אך **ברק ארז במזונות משקמים**, כי המזונות יכולים לבוע גם מפן נורמטיבית של שוויון, **דבר דומה שמגר אמר בכהנא**, שזה אף נובע מכבוד האדם. אמרה ארז כי הדבר יכול לחול גם על נישואין כדמוי, ומקרה זה עלול להיות מקרה כזה, שבו צד אחד נותר חלש ביותר ללא עבודה בעוד הצד השני רופאה מצליחה במיוחד.

ב. הדירה ברמת גן - הדירה היא נכס חיצוני (מתנה) ולכן ס'5 מחריג אותה מאיזון המשאבים, כדי להחיל עליה שיתוף, צריך להחיל את השיתוף הספציפי. ס'5 לא מהווה הסדר שלילי להחיל נכסים כאלה (אבו רומי), אך נדרשת כוונה והוכחה של דבר מה נוסף (1398/11). יכולה מלניה להגיד שגרה שם זמן רב, שיפצה את הדירה וכלכלה את הבית לבדה, אך דונלד יטען כי לא הייתה בכוונה לשותף, ולכן פתחה חשבון בנק נפרד ואף קנתה דירה משלה. באובירט 1983/23 נאמר כי חל גם 50-50 על שיתוף ספציפי בהנחה ויחול.

ג. הדירה בבאר שבע - זו דירה שהיא קנתה במהלך הנישואין, לכן היא נופלת לתוך גדריו של ס'5, תואם את רציונל החוק, שכן הצליחה לעבוד כזה הרבה בזכות המאמץ המשותף של בני הזוג. וכן גם **השכר דירה שקיבלה (80,000)**, כל זה מתחלק חצי חצי.

ד. החשבונות בנק - גם החשבונות בנק הפרטיים וגם המשותפים מתחלקים חצי חצי לאור ס'5. הכסף נצבר במהלך הנישואין ולכן אין משמעות של החשבון בנק הנפרד או המשותף. גם הכסף של דונלד וגם של מלניה יתחלק חצי חצי. (150,000/2). החשבונות בנק זה לא שיתוף ספציפי כיוון שנצברו **במהלך הנישואין**.

ה. הון אנושי - דונלד יטען כי לאור פערי השכר העצומים והעובדה שהוא לא עובד, יש פה הון אנושי משמעותי שיש לחלק אותו. הוא יטען שהיא דירבנה אותו לא לעבוד, בכדי לגדל את הילדים, כל טענה שלה בנוגע לכך שזו בחירה שלו היא חסרת שחר, והנה ראו עובדה שבזמנו הפנוי כן פתח קליניקה והצליח לעבוד כמה שאפשר, כך שמבינים שזו לא הייתה בחירה אלא אילוץ, וכן גם ירדה עליו משמעותית ואמרה לו שהוא לא תורם לכלכלת הבית. המקרה הוא מקרה קלאסי של הורה מטפל והורה עובד, **ולכן יש להתחשב בהון האנושי**.

יש לנו בפסיקה 2 דרכים לעשות זאת, האחת היא לבצע היקש **מפס"ד ההון האנושי** של ריבלין ולהתייחס להון האנושי כנכס, ובכך לחלק אותו לפי ס'5 חצי חצי, כך שהמשכורת העתידית שלה מחולקת חצי חצי. האופציה השנייה היא לאור ס'8(2) לחוק יחסי ממון אשר מאפשר חלוקה לא שוויונית של הנכסים בשל נסיבות מיוחדות, אחת הנסיבות היא פערי שכר (23024-08021). הדבר משפיע כי לפי ס'5 החלוקה היא מהנכס ההון האנושי עצמו ואילו לפי ס'8 זה רק מהנכסים שקיימים כרגע ולכן בגדול עדיף לו לביא ס'5.

ו. נכסי עתודה כלכלית - נכסים אלו נכללים לאור ס'5(ג3). לכן גם הפנסיה וכל נכסי העתודה הכלכלית של מלניה ייכנסו לפה. מוכרע 50-50.

ז. חלוקה בנסיבות מיוחדות לפי ס'8(2) - כאמור לעיל, יבקש לאור פערי שכר ופערי מעמד, לחלק את זה בצורה לא שוויונית, כך שירוויח יותר. יכול דונלד לטעון כי הייתה אלימות מילולית ואמרה לו שהוא לא תורם לכלכלת הבית, אך הדבר לא ישפיע כי רק אלימות שמגיעה לשלילת אנושיות תשפיע (7272/10). מוכרע חלוקה לטובתו של דונלד.

יכול להיות שהמזונות המשקמים וההון האנושי, הינם 2 צדדים של אותו מטבע ולכן לא ברור שיפסקו את שניהם, כנ"ל לגבי חלוקה של ס'8 פערי שכר וגורמים אלו.

לסיכום, הייתי ממליץ לדונלד להגיש תביעת גירושין רק לאחר תביעה בבימ"ש.

